

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Методологія дослідження соціально-економічних процесів

рівень вищої освіти магістр

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

07 Управління та адміністрування

спеціальність 051 Економіка

освітня програма Бізнес-аналітика та міжнародна статистика

спеціальність 071 Облік та оподаткування

освітня програма Облік та оподаткування

вид дисципліни за вибором

факультет економічний

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“22” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., проф. Соболев В.М., проф. кафедри економічної теорії та економічних методів управління,
к.е.н. доц. Соболева М.В., доц. кафедри економічної теорії

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “01” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

(підпис)

Гриценко А.А.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією

економічного

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

(підпис)

Свтушенко В.А.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методологія дослідження соціально-економічних процесів» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки магістрів

спеціальності 051 «Економіка» (спеціалізації «Бізнес-аналітика та міжнародна статистика»),
спеціальності 071 «Облік та оподаткування»

1. Опис навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни -
сприяння посиленню методологічної спрямованості навчального процесу, опанування знаннями основ методології, техніки і організації науково-дослідної діяльності, сприяння розвитку наукового світогляду і творчого мислення.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- засвоєння теоретичних основ методики та організації науково-дослідницької діяльності;
- підвищення рівня методологічної культури;
- формування наукового світогляду фахівців;
- вироблення вмінь критичного аналізу наукової інформації та її оцінювання, вмінь полемізувати, аргументуючи та обстоюючи власні думки;
- формування вміння висвітлювати результати дослідницьких пошуків у магістерській роботі, а також узагальнювати результати науково-дослідної роботи;
- опанування основами методології, технології та організації науково-дослідницької діяльності;
- засвоєння, розуміння і відтворення наукової термінології.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
5-й	5 -й
Семестр	
9 -й	9 -й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.

Самостійна робота	
30 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	
42 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті освоєння дисципліни студент повинен:

Знати:

- світоглядні, соціально і особистісно значущі проблеми методології економічного дослідження;
- місце економічної науки в загальній системі наукового пізнання;
- філософські і методологічні основи різних наукових шкіл;
- інструменти та методи загальнонаукового та спеціального характеру та їх використання в економічній науці;
- закономірності розвитку методології економічного дослідження у взаємозв'язку з подіями економічного життя, економічною історією

вміти:

- аналізувати соціально значущі проблеми і процеси, що відбуваються в суспільстві, прогнозувати можливі напрями розвитку;
- використовувати загальнонаукові і спеціальні методи у дослідженні явищ і закономірностей економічного життя;
- оцінювати емпіричну і теоретичну доказовість висунутих у рамках економічного дослідження теоретичних положень;
- аналізувати та оцінювати теоретичні положення та аргументацію різних шкіл економічної науки.

володіти:

- володіти культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановці мети та вибору шляхів її досягнення
- оцінювати особливості методології дослідження різних економічних шкіл, їх переваги і слабкі сторони
- використовувати інструментарій загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання в економічних дослідженнях
- на основі опису економічних процесів і явищ будувати стандартні теоретичні моделі, аналізувати і змістовно інтерпретувати результати отримані на основі їх аналізу

2. Тематичний план навчальної дисципліни

1. Предмет і завдання курсу
2. Еволюція основних методологічних шкіл в економічній теорії
3. Неокласична методологія
4. Інституційна методологія
5. Еволюційна економіка
6. Системна парадигма
7. Концепція «Чорного лебедя»
8. Економічна синергетика
9. Економічна психологія
10. Кількісні методи економічного аналізу
11. Організація наукових досліджень в Україні
12. Методика і організація самостійної наукової роботи

Тема 1. Предмет і завдання курсу.

Наука як раціонально-критична форма пізнання світу, форма людської історії і культури, вид діяльності і соціальний інститут. Форми пізнання світу. Подібність і відмінність економічної теорії, природничих наук і соціально-гуманітарного знання. Універсальні науки як її іманентні характеристики.

Поняття методології наукового пізнання у філософському і практичному аспектах. Гносеологічні аспекти наукового пізнання

Проблеми джерел наукового знання і обґрунтування його істинності, їх особливості в економічному дослідженні. Практичний аспект методології.

Особливості методології економічної науки.

Структура наукового пізнання в економічному дослідженні. Економічна наука в її історичному розвитку. Економічна теорія і типи цивілізаційного розвитку. Поняття і типи цивілізації в історії суспільства. Суперечність техногенної цивілізації. Перспективи і проблеми інформаційного суспільства. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання, їх єдність і відмінність.

Тема 2. Еволюція основних методологічних шкіл в економічній теорії.

Методологія класичної школи англійської та французької політекономії. Методологічні ідеї Дж.Стюарта і А. Сміта.

Методологія "старої" і "нової" історичної школи Німеччини. Філософсько-методологічні принципи марксизму.

Буржуазна неокласика. Компромісна методологія кейнсіанства. Неокласичний синтез.

Інституційна методологія та етапи її розвитку.

Системна парадигма в економічній теорії.

Еволюція організаційних форм науки. Наука як система фундаментальних і прикладних досліджень. Феномен соціального замовлення і стратегія науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР). Академічна, галузева і вузівська наука: цілі, завдання та перспективи розвитку. Наука і освіта.

Тема 3. Неокласична методологія.

Модель економічної людини. Лібералізм та «чиста» економіка. Мікроекономіка. Кількісний аналіз. Маржиналізм. Основні неокласичні школи (Менгер, Вальрас, Кларк, Маршалл).

Тема 4. Інституціональна методологія.

Методологія «старого» інституціоналізму. Методологія «нового» інституціоналізму.

Норма як базовий елемент економічної структури суспільства. Трансакції та трансакційні витрати.

Ідеологія та власність як інститути.

Держава та домогосподарство в економічній структурі. Профспілки як інститут.

Теорія контрактів та організації.

Економіка та право.

Кредитно-банківська система як сукупність інститутів.

Можливості та межі інституційної економіки.

Тема 5. Еволюційна економіка.

Еволюційна економіка та її місце у системі сучасного економічного знання

Еволюційний підхід. Поняття еволюції. Мутація, спадкоємність та відбір. Закономірність та випадковість. Фенотип та генотип.

Еволюційні ідеї в історії. Ч.Дарвін.

Еволюційні ідеї в економічній теорії. Універсальні системи в економіці. Конкуренція та класова боротьба. Розподіл праці та прогрес. Відбір та виживання. Різноманітність та розвиток.

Витоки еволюціонізму в економічній теорії. Маркс, Менгер та Веблен.

Сучасні підходи до інтеграції еволюційних ідей в економічну теорію. Проблема економічного зростання. Інститути та їх еволюція.

Поведінкова економіка. Маршалл та Шумпетер.

А.Алчіан про невизначеність та оптимізацію. Теорія Нельсона-Уинтера. Еволюційне моделювання.

Тема 6. Системна парадигма.

Сутність системного підходу до економічних досліджень.

Еволюція системних методів.

Концепція системної парадигми Я.Корнаї

Концепція «Об'єкт- Середовище- Проект –Процес» Г. Клейнера

Тема 7. Концепція «Чорного лебедя». Антихрупкість

Зміна умов наукових досліджень у сучасному світі. Фактори, що впливають на методологію і методи наукових досліджень. Основні парадигми у розвитку природничонаукового знання. Виникнення дисциплінарного природознавства. Особливості природничих наук та соціального знання. Проблема єдності наукового знання. Феномен екологізації науки.

Випадковість та закономірність.

Поняття чорного та сірого лебедей.

Сильні та слабкі сторони методології «чорного лебедя»

Тема 8. Економічна синергетика.

Економіка як приклад дисипативної системи. Модель вільного ринку А. Сміта. Економічна модель Хайєка. Самопідкріплювана механіка з позитивними зворотніми зв'язками. Циклічність. Економічні моделі циклів ділової активності. Моделі циклічності Бранського. Модель міграції. Довгі хвилі Кондратьєва. «С» і «Т» тип біфуркацій. Роль технологічних укладів. Модель ринку Ф. Хайєка і резонансне збудження економічних структур. Моделі ринку акцій та фондового ринку.

Самоорганізація та менеджмент. Основні ідеологічні парадигми європейського менеджменту. Технологічна, політична і критична парадигми менеджменту. Добіфуркаційний менеджмент. Еволюційний менеджмент Н.Н. Моїсеєва і Ст. Хіценко. Механізм автономної циклічної самопідтримки організації. Адаптація – головний критерій управління. Адаптація до темпу змін. Операційна замкнутість організацій: характер зв'язків підсистем; автономна динаміка, власна поведінка і вибір нового атратора. Ієрархія і гетерархія організацій. Теорія хаосу і концепція менеджменту Ю. Кузнєцова. Біфуркаційний менеджмент Ст. Мельника. Мета і сенс біфуркаційного менеджменту. Умови біфуркаційного менеджменту. Принципи біфуркаційного менеджменту.

Синергетика і прогнозування. Галузі прогнозування. Фазові портрети глобальної динаміки. Передбачення майбутнього у стародавніх народів. Демон Лапласа. Інституційна футурологія. Римський клуб. Віденська Академія вивчення майбутнього Е. Ласло. Фьючерні дослідження Брюсельської школи І. Пригожина і Інституту теоретичної фізики і синергетики Р. Хакена (Штутгарт). Особливості прогнозування технологічних трендів, ринків, прибутковості. «Хитрощі розуму» за Ф. Гегелем. Фазові портрети глобальної динаміки. Нелінійне мислення як основа прогнозування.

Тема 9. Економічна психологія.

Психологія про структуру і типи людської психіки. Філософські підходи до психологічної структури. Типології психіки. Причини розбіжностей. І. П. Павлов про інстинкти і про роль інститутів («правил»)

Роль психіки в господарській системі (Н.Д. Кондратьєв, Т. Веблен, Ст. Парето, В. Зомбарт, А. Маршалл, Дж. М. Кейнс)

Психіка людини очима нових лауреатів Нобелівської премії з економіки. Сучасна криза аксіоматики мейнстріму. Два погляди на психологічні основи економічного

вибору: Д. МакФадден і А. Сен. Психіка і неформальні правила економічної поведінки: Дж. Акерлоф і Дж. Штігліц. «Роздвоєння» економічного пізнання: Д. Канеман і В. Сміт.

Психогеноміка і початок нового етапу у вивченні економічної поведінки.

Структура психіки та її типи: соціально-економічний кут зору.

Психологічна підоснова інститутів і організацій. Інститути, організації та типологія психіки. Зрушення в психіці і трансформація інститутів. Психіка і «людський капітал». Ринки і організації: два типи відносин. Структури психіки і соціально-економічні системи

Ринкові категорії: психологічний аспект

Психологічні основи загального взаємозв'язку ринків. Часткові ринки в системі загальної ринкової рівноваги. Рівень життя та інстинкт самозбереження. Межі взаємозамінності. Психологічні детермінанти структури попиту. Соціальні потреби і «ринки» соціальних благ. Типи психіки і види конкуренції.

Сучасні інновації: конфлікт різних типів підприємницької психіки.

Національна психологія і національна економіка.

Психологічні чинники інституційної трансформації та господарського розвитку СРСР.

Тема 10. Кількісні методи економічного аналізу.

Методи збирання даних гуманітарних наук. Типи даних, що використовуються в процесі дослідження. Пошукові дослідження. Наукове спостереження. Види спостережень.

Опитування як метод збирання даних. Види опитувань. Помилки при проведенні опитувань.

Експеримент як метод збирання даних. Помилки при проведенні експериментів.

Вимірювання в економічних дослідженнях. Вимоги до системи вимірювань.

Шкали, що використовуються у вимірюваннях. Складення анкет для проведення опитувань.

Робота з вибірками. Поняття вибірки. Методи складення вибірок. Розподіл вибірових середніх. Довірчий інтервал та його розрахунок. Визначення розміру вибірки.

Оцінка довірчого інтервалу та вибірки при вивченні відсоткових співвідношень.

Первинна обробка даних. Редагування та кодування даних. Табуляція даних.

Тестування статистичної значущості отриманих результатів. Загальна процедура тестування. Помилки. Методи тестування статистичної значущості.

Статистичний аналіз даних. Кореляційний аналіз. Регресійний аналіз. Кластерний аналіз. Big Data.

Тема 11. Організація наукових досліджень в Україні.

Законодавча база організації наукових досліджень.

Система державної атестації наукових кадрів. Наукові ступені та вчені звання. Реформування пострадянської системи атестації.

Аспірантура та докторантура. Порядок вступу та навчання. Наукове керівництво.

Планування підготовки та написання дисертації. Навчальна та наукова складові освітньо-наукової програми.

Контроль за виконанням програми підготовки здобувачів та якістю дослідження. Академічна сумлінність. Плагіат та відповідальність за нього.

Підготовка наукових публікацій за темою дослідження. Апробація наукових результатів.

Порядок подання дисертацій до захисту. Проходження дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Тема 12. Методика та організація самостійної наукової роботи.

Загальний методологічний інструментарій сучасної науки. Методика і техніка наукового дослідження.

Тема 1. Предмет і завдання курсу.	2	2									2
Тема 2. Еволюція основних методологічних шкіл в економічній теорії.	4	4				2		2			4
Тема 3. Неокласична методологія.	6	4	2			2		2			6
Тема 4. Інституціональна методологія.	2	2				2		2			4
Тема 5. Еволюційна економіка.	2	2				2		2			6
Тема 6. Системна парадигма.	4	2	2			2		2			6
Тема 7. Концепція «Чорного лебедя». Антихрупкість	6	4	2			2					4
Тема 8. Економічна синергетика.	2	2				2					4
Тема 9. Економічна психологія.	4	2	2			2					6
Тема 10. Кількісні методи економічного аналізу.	2	2				2					4
Тема 11. Організація наукових досліджень в Україні.	4	2	2			2					6
Тема 12. Методика та організація самостійної наукової роботи.	2	2				2					4
Усього годин	120	16	32			42	30	120	6		114

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу.	
2	Тема 2. Еволюція основних методологічних шкіл в економічній теорії.	2
3	Тема 3. Неокласична методологія.	2
4	Тема 4. Інституціональна методологія.	2
5	Тема 5. Еволюційна економіка.	2
6	Тема 6. Системна парадигма.	2
7	Тема 7. Концепція «Чорного лебедя». Антихрупкість	4
8	Тема 8. Економічна синергетика.	2
9	Тема 9. Економічна психологія.	2
10	Тема 10. Кількісні методи економічного аналізу.	2
11	Тема 11. Організація наукових досліджень в Україні.	4
12	Тема 12. Методика та організація самостійної наукової роботи.	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і завдання курсу (підготовка до семінару).	2
2	Тема 2. Еволюція основних методологічних шкіл в економічній теорії. (підготовка до семінару).	2
3	Тема 3. Неокласична методологія. (підготовка до семінару).	2
4	Тема 4. Інституціональна методологія. (підготовка до семінару).	2
5	Тема 5. Еволюційна економіка. (підготовка до семінару).	2
6	Тема 6. Системна парадигма. (підготовка до семінару).	4
7	Тема 7. Концепція «Чорного лебедя». Антихрупкість (підготовка до семінару).	2
8	Тема 8. Економічна синергетика. (підготовка до семінару).	2
9	Тема 9. Економічна психологія. (підготовка до семінару).	2
10	Тема 10. Кількісні методи економічного аналізу. (підготовка до семінару).	4
11	Тема 11. Організація наукових досліджень в Україні. (підготовка до семінару).	2
12	Тема 12. Методика та організація самостійної наукової роботи. (підготовка до семінару).	6
	Разом	32

6. Індивідуальні завдання

№ з/п	Види, зміст індивідуального завдання	Максимальна кількість балів
1.	Аналіз методологічної спадщини одного з економістів до Дж.Кейнса (за книгою М.Блауга «100 великих економістів до Кейнса»)	5
2.	Аналіз методологічної системи одного з економістів після Дж.Кейнса (за книгою М.Блауга «100 великих економістів после Кейнса»)	5
3.	Есе за одним з рекомендованих додаткових джерел (за вибором студента)	10
4.	Підготовка наукової статті	20
	Разом	40

7. Методи контролю

Питання до іспиту/заліку з курсу "Методологія дослідження соціально-економічних процесів"

1. Наука як раціонально-критична форма пізнання світу, форма людської історії і культури, вид діяльності і соціальний інститут.
2. Схожість і відмінність економічної теорії, природничих наук і соціально-гуманітарного знання.
3. Універсалії науки як її іманентні характеристики.
4. Форми пізнання світу: буденне; естетичне; релігійне; філософське, наукове.

5. Соціокультурні та методологічні передумови становлення сучасної науки.
6. Економіка як предмет соціально-гуманітарного пізнання. Специфіка об'єкта і суб'єкта соціально-гуманітарного пізнання.
7. Схожість і відмінність теорії "Економікс" та природничих наук. Політична економія як вид соціально-гуманітарного знання.
8. Поняття методології наукового пізнання у філософському і практичному аспектах.
9. Гносеологічні аспекти наукового пізнання Проблеми джерел наукового знання і обґрунтування його істинності, їх особливості в економічному дослідженні.
10. Практичний аспект методології. Особливості методології економічної науки.
11. Методологія як учення про способи, методи, методики наукового дослідження. Гносеологія та епістемологія.
12. Доказ істинності знання. Раціональне та інтуїтивне у науковому дослідженні.
13. Загальне і особливе в методології економічних досліджень.
14. Структура наукового пізнання в економічному дослідженні.
15. Економічна наука в її історичному розвитку. Економічна теорія і типи цивілізаційного розвитку.
16. Суперечність техногенної цивілізації.
17. Перспективи і проблеми інформаційного суспільства.
18. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання, їх єдність і відмінність.
19. Структура і динаміка наукового пізнання в економічному дослідженні.
20. Наука в її історичному розвитку. Проблема початку науки.
21. Поняття наукової раціональності. Феномен паранауки. Типи наукової раціональності в економічному дослідженні.
22. Функції науки в індустріальному і постіндустріальному суспільстві. Структура і динаміка економічного пізнання. Емпіричний і теоретичний рівні економічного дослідження, їх єдність і відмінність.
23. Структура емпіричного дослідження. Поняття емпіричного базису наукової дисципліни.
24. Факт як форма наукового знання. Специфіка емпіричних узагальнень та закономірностей.
25. Поняття наукової теорії та її застосування до економічних досліджень.
26. Абстрактні об'єкти теорії і їхня системна організація. Ідеальні об'єкти в структурі економічної теорії.
27. Функції наукової теорії. Проблема і гіпотеза як форми наукового пошуку і зростання знання.
28. Методологія класичної школи англійської та французької політекономії.
29. Методологічні ідеї Дж. Стюарта і А. Сміта. Методологія "старої" і "нової" історичної школи Німеччини. Філософсько-методологічні принципи марксизму.
30. Буржуазна неокласика.
31. Компромісна методологія кейнсіанства. Неокласичний синтез.
32. Еволюція організаційних форм науки. Наука як система фундаментальних і прикладних досліджень. Феномен соціального замовлення і стратегія науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР).
33. Академічна, галузева і вузівська наука: цілі, завдання та перспективи розвитку. Наука і освіта.
34. Зміна умов наукових досліджень у сучасному світі. Фактори, що впливають на методологію і методи наукових досліджень.
35. Основні парадигми у розвитку природничо-наукового знання. Виникнення дисциплінарного природознавства.
36. Теорія самоорганізованої критичності.
37. Економічна синергетика.

38. Психогеномика. Психологічні основи економічної поведінки.
39. Теорія філософії господарства.
40. Сучасний ноосферизм.
41. Особливості природних наук і соціального знання. Проблема єдності наукового знання.
42. Математичні методи в економічних дослідженнях.
43. Міждисциплінарні запозичення в економічних дослідженнях. Вплив соціології, біології, психології, фізики, математики, права.
44. Еволюційна та інституційна концепції економічного розвитку.
45. Феномен екологізації науки.
46. Проблема стійкості розвитку. Людина в техносфері. Становлення техноструктури XXI століття.
47. Глобалізація економіко-технічних систем.
48. Нанотехнології та біотехнології. Проблема оцінки економічних, соціокультурних і соціоекологічних наслідків розвитку техніки.
49. Інформаційно-комп'ютерна революція. Інженерне мислення і формування технократичних уявлень про розвиток суспільства.
50. Загальний методологічний інструментарій сучасної науки. Методика і техніка наукового дослідження.
51. Сутність системного підходу та його використання в економічних дослідженнях. Мета і завдання в структурі наукового дослідження.
52. Альтернативи (гіпотези) досягнення мети та їх оцінка. Засоби та методи дослідження.
53. Структура, механізми обґрунтування та критерії наукового методу.
54. Методи емпіричного дослідження.
55. Методи теоретичного дослідження. Обґрунтування результатів дослідження. Види обґрунтування.
56. Методи систематизації наукових знань. Мова науки. Визначення та їх роль у формуванні наукової термінології.
57. Інформаційні технології в сучасному науковому пізнанні. Діалектична логіка як методологія наукового пізнання.
58. Методологічне значення основних законів діалектики.
59. Організація наукових досліджень в Україні.
60. Закон України «Про вищу освіту».

Тест з методології наукових досліджень

1. Наукове дослідження починається
 1. з вибору теми
 2. з літературного огляду
 3. з визначення методів дослідження

2. Як співвідносяться об'єкт і предмет дослідження
 1. не пов'язані один з одним
 2. об'єкт містить у собі предмет дослідження
 3. об'єкт входить до складу предмета дослідження

3. Вибір теми дослідження визначається
 1. актуальністю
 2. відображенням теми в літературі
 3. інтересами дослідника

4.Формулювання мети дослідження відповідає на питання

1. що досліджується?
2. для чого досліджується?
3. ким досліджується?

5.Завдання являють собою етапи роботи

1. по досягненню поставленої мети
2. доповнюють мета
3. для подальших розвідок

6.Методи дослідження бувають

1. теоретичні
2. емпіричні
3. конструктивні

7.Які із запропонованих методів належать до теоретичних

1. аналіз і синтез
2. абстрагування і конкретизація
3. спостереження

8. Найбільш часто зустрічаються в економічних дослідженнях методи

1. факторного аналізу
2. анкетування
3. метод графічних зображень

9.До опублікованих джерел відносяться інформації

1. книги і брошури
2. періодичні видання (журнали і газети)
3. дисертації

10.До неопублікованих джерел інформації відносяться

1. дисертації та наукові звіти
2. переклади іноземних статей та депоновані рукописи
3. брошури

11.До вторинних видань належать

1. реферативні журнали
2. бібліографічні покажчики
3. довідники

12.Депоновані рукописи

1. прирівнюються до публікацій, але ніде не опубліковані
2. розраховані на вузьке коло професіоналів
3. заборонені для публікації

13.Оперативному пошуку науково-технічної інформації допомагають

1. каталоги і картотеки
2. тематичні списки літератури
3. міліціонери

14.На титульному аркуші необхідно вказати

1. назва виду роботи (реферат, курсова, дипломна робота)

2. заголовок роботи
3. кількість сторінок у роботі

15. По середині титульного аркуша не друкуються

1. гриф «Допустити до захисту»
2. виконавець
3. місце написання (місто) і рік

16. Номер сторінки проставляється на аркуші

1. арабськими цифрами зверху посередині
2. арабськими цифрами зверху праворуч
3. римськими цифрами посередині знизу

17. У змісті вказуються роботи

1. назви всіх заголовків, наявних в роботі, із зазначенням сторінки, з якої вони починаються
2. назви всіх заголовків, наявних в роботі, із зазначенням інтервалу сторінок від і до
3. назви заголовків розділів тільки з зазначенням інтервалу сторінок від і до

18. У вступі необхідно відобразити

1. актуальність теми
2. отримані результати
3. джерела, з яких написана робота

19. Для наукового тексту характерне

1. емоційна забарвленість
2. логічність, достовірність, об'єктивність
3. чіткість формулювань

20. Стиль наукового тексту передбачає тільки

1. прямий порядок слів
2. посилення інформаційної ролі слова до кінця пропозиції
3. вираження особистих почуттів і використання коштів образного письма

21. Особливості наукового тексту полягають

1. у використанні науково-технічної термінології
2. у викладі тексту від 1 особи однини
3. у використанні простих речень

22. Науковий текст необхідно

1. представити у вигляді розділів, підрозділів, пунктів
2. привести без поділу одним суцільним текстом
3. скласти таким чином, щоб кожна нова думка починалася з абзацу

23. Складові частини наукового тексту позначаються

1. арабськими цифрами з крапкою
2. без слів «голова», «частина»
3. римськими цифрами

24. Формули в тексті

1. виділяються в окремий рядок
2. наводяться в суцільному тексті

3. нумеруються

25.Висновки містять

1. тільки кінцеві результати без доказів
2. результати з обґрунтуванням і аргументацією
3. коротко повторюють весь хід роботи

26.Список використаної літератури

1. оформляється з нової сторінки
2. має самостійну нумерацію сторінок
3. складається таким чином, що вітчизняні джерела - початку списку, а іноземні – в кінці

27.У додатках

1. нумерація сторінок наскрізна
2. на аркуші праворуч зверху надруковано «Додаток»
3. на аркуші праворуч надруковано «ДОДАТОК»

28.Таблиця

1. може мати заголовок і номер
2. поміщається в тексті одразу після першого згадування про неї
3. наводиться тільки в додатку

29.Числівники в наукових текстах наводяться

1. тільки цифрами
2. тільки словами
3. у деяких випадках словами, в деяких цифрами

30.Однозначні кількісні числівники в наукових текстах наводяться

1. словами
2. цифрами
3. і цифрами і словами

31.Багатозначні кількісні числівники в наукових текстах наводяться

1. тільки цифрами
2. тільки словами
3. В початку пропозиції - словами

32.Порядкові числівники в наукових текстах наводяться

1. з відмінковими закінченнями
2. тільки римськими цифрами
3. тільки арабськими цифрами

33.Скорочення в наукових текстах

1. допускаються у вигляді складних слів і аббревіатур
2. допускаються до однієї букви з точкою
3. не допускаються

34.Скорочення «та інші», «тощо» допустимі

1. тільки в кінці пропозицій
2. тільки в середині речення
3. в будь-якому місці речення

35. Ілюстрації в наукових текстах
1. можуть мати заголовок і номер
 2. оформляються в кольорі
 3. містяться в тексті після першого згадування про них
36. Цитування в наукових текстах можливо тільки
1. з зазначенням автора і назви джерела
 2. з опублікованих джерел
 3. з дозволу автора
37. Цитування без дозволу автора чи його наступників можливо
1. у навчальних цілях
 2. в якості ілюстрації
 3. неможливо ні при яких випадках
38. При бібліографічному описі опублікованих джерел
1. використовуються розділові знаки «точка», /, //
 2. не використовуються «лапки»
 3. не використовується «двокрапка»
39. Які вчені ступені існують в Україні?
1. бакалавр
 2. кандидат наук
 3. магістр
 4. доктор філософії
 5. доктор наук
40. Які вчені звання існують в Україні?
1. магістр
 2. доцент
 3. професор
 4. старший дослідник
 5. молодший науковий співробітник

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

	Поточний контроль	Форма контролю	Кількість балів
№№ теми	Назва теми		
	Самостійна робота	Виступ з рефератами на семінарах	20
	Індивідуальні завдання		40
Разом поточний контроль			60

	Підсумковий контроль	тест	40
	Разом		100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

Акерлоф Дж., Шиллер Р. «Spiritus Animalis», или Как человеческая психология управляет экономикой и почему это важно для мирового капитализма; пер. с англ. Д. Прияткина под. науч. ред. Д. Суворова. – М: ООО «Юнайтед Пресс», 2010.–273 с.

Ананьин О. И. Экономическая теория: кризис парадигмы и судьба научного сообщества. Пушино Москов. обл. РАН. ИЭ, 1992.

Баскаков А.Я, Туленков Н.В. Методология научного исследования: учеб пособие.- 2-е изд., исправл.- К.: МАУП,2004.- 216 с.

Блауг М. Методология экономической науки, или Как экономисты объясняют. Пер. с англ. / Науч. ред. и вступ. ст. В.С. Автономова. —М.: НП «Журнал Вопросы экономики», 2004. — 416 с.

Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. М.: Дело. Лтд, 1994.

Бондырева С.К., Колесов Д.В. Традиции: стабильность и преемственность в жизни общества: учеб пособие.- М.: изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: изд-во НПО «МОДЕК», 2004.- 280 с.

Бощенко И.В. Эволюция социальных систем. <http://nemaloknig.info/downloadbook-fb2-76893/>

Ефимов В. М. Дискурсивный анализ в экономике: пересмотр методологии и истории экономической науки. Часть I. Иная методология экономической науки // Экономическая социология.- 2011.-Т. 12.- № 3.- С.15-53.

Ефимов В. М. Дискурсивный анализ в экономике: пересмотр методологии и истории экономической науки. Часть II. Иная история и современность // Journal of Economic Regulation (Вопросы регулирования экономики).- 2011.-Том 2.- № 3.- С. 5-79.

Завьялова М. П. Методы научного исследования: учебное пособие. – Томск: Изд-во ТПУ, 2007. – 160 с.

Кириченко, Е.А., Герасимов, Б.И. Теоретические подходы формирования экономической метрологии / Е.А. Кириченко, Б.И. Герасимов; под науч. ред. д-ра экон. наук, проф. Б.И. Герасимова. Тамбов : Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2005.- 124 с.

Клейнер Г.Б. Новая теория экономических систем и ее приложения / Г.Б. Клейнер // Вестник Российской академии наук. - 2011.- т.81.- № 9. - С. 794-811

- Клейнер Г.Б. Эволюция институциональных систем / Г.Б. Клейнер // ЦЭМИ РАН. – М. Наука, 2004. – 240 с.
- Колодко Гжегож В. Куда идет мир: политическая экономия будущего / Г. В. Колодко; пер. с пол. Ю. Чайникова. — М.: Магистр, 2014. — 528 с.
- Маккроски, Д. Риторика экономической науки. Второе издание [Текст] / пер. с англ. О. Якименко; науч. ред. перевода Д. Расков. - М.; СПб.: Изд-во Института Гайдара; Издательство «Международные отношения», Факультет свободных искусств и наук СПбГУ, 2015. — 328 с.
- Мельник Л. Г. Теория самоорганизации экономических систем [Текст] : монография / Л. Г. Мельник. – Сумы : Университетская книга, 2012.- 439 с.
- Менгер К. Исследования о методах социальных и политической экономии в особенности. СПб., 1894.
- Мизес Л. фон. О некоторых распространенных заблуждениях по поводу предмета и метода экономической науки // Thesis. Научный метод. 1994. № 4.
- Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования : учеб. пособие / Л.А. Микешина. — М.: Прогресс-Традиция : МПСИ : Флинта, 2005. — 464 с.
- Нащекина О. Н., Тимошенко И. В. Методология научных исследований : учеб. пособие.- Харьков : НТУ "ХПИ", 2011.-304 с.
- Нельсон Р.Р., Уинтер С.Дж. Эволюционная теория экономических изменений.- Пер. с англ. М.Я.Каждана.- М.: Дело, 2002. - 536 с.
- Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология научного исследования. – М.: Либроком, 2009.– 280 с.
- Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология. – М.: СИНТЕГ, 2007. – 668 с.
- Норт Д. Понимание процесса экономических изменений [Текст] /пер. с англ. К. Мартынова, Н.Эдельмана; Гос. ун-т Высшая школа экономики. —М.: Изд. дом Гос. ун-та Высшей школы экономики, 2010. — 256 с.
- Ольсевич Ю.Я. Психологические основы экономического поведения / Ю.Я. Ольсевич. - М.: ИНФРА-М, 2015. - 413 с.
- Ольсевич Ю.Я. Когнитивно-психологический сдвиг в аксиоматике экономической теории (Альтернативные гипотезы).- М.: Алетейя, 2012.- 224 с.
- Папковская П.Я. Методология научных исследований: курс лекций.- Мн.: ООО «Информпресс», 2002.- 176 с.
- Поланьи К. Избранные работы / К. Поланьи. – М.: «Территория будущего», 2010. – 200 с.
- Поппер К. Логика и рост научного знания. М.: Прогресс, 1983.
- Сабитов Р.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Челябин. гос. ун-т.- Челябинск, 2002.- 138 с.
- Ушаков Е.В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е.В. Ушаков. —М.: Издательство «Экзамен», 2005. — 528 с.
- Фридман М. Методология позитивной экономической науки// Thesis. Научный метод, 1994. № 4.
- Фуруботн Э.Г., Рихтер Р. Институты и экономическая теория. Достижения новой институциональной экономической теории.- Пер. с англ.- СПб.: изд-во Санкт-Петербургского ун-та, 2005.- 702 с.
- Чернышев Д. Как люди думают.- М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013.-326 с.
- Шидер Т. Различия между историческим методом и методом социальных наук. М.: Наука, 1970.

Допоміжна література

- Аджемоглу, Д., Робинсон, Дж. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты / [перевод с английского Д. Литвинова, П. Миронова, С. Сановича]. – М. : Издательство АСТ, 2015. — 575, [1] с.
- Ариели Д. Поведенческая экономика. Почему люди ведут себя иррационально и как заработать на этом. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. – 296 с.
- Ариели Д. Позитивная иррациональность. Как извлекать выгоду из своих нелогичных поступков.- Пер. с англ. П. Миронова.- М.: Манн, Иванов и Фербер, 2010.- 304 с.
- Ариели Д. Предсказуемая иррациональность. Скрытые силы, определяющие наши решения.- Пер. с англ. П. Миронова.- М.: Манн, Иванов и Фербер, 2010.- 296 с.
- Аузан А. Экономика всего. Как институты определяют нашу жизнь / Александр Аузан. — М. : Манн, Иванов и Фербер, 2014. — 160 с.
- Баумоль Б. Секреты экономических показателей. Скрытые ключи к будущим экономическим тенденциям и инвестиционным возможностям.- М.: Баланс Бизнес Букс, 2007.- 352 с.
- Гуриев С. Мифы экономики. Заблуждения и стереотипы, которые распространяют СМИ и политики.- М.: Юнайтед Пресс, 2012.- 312 с.
- Евстигнеева Л.П., Евстигнеев Р.Н. Методологические основы экономической синергетики (научный доклад).- М.: ИЭ РАН, 2007.- 64 с.
- Евстигнеева Л.П., Евстигнеев Р.Н. Становление экономической синергетики // Общественные науки и современность.- 2012.- № 1.- С. 122-133.
- Евстигнеева Л.П., Евстигнеев Р.Н. Экономика как синергетическая система.- М.:ЛЕНАНД, 2010.- 273 с.
- Иглтон Т. Почему Маркс был прав. Терри Иглтон / Пер. с англ. П. Норвилло. - М.:Карьера Пресс, 2012. - 304 с.
- Канеман Д. Думай медленно...Решай быстро.- Пер. с англ.- М.: АСТ, Neoclassic, 2016.- 656 с.
- Коэн М., Нагель Э. Введение в логику и научный метод /М.Коэн, Э. Нагель; пер. с англ. П. С. Куслия. - Челябинск: 2010. — 655 с.
- Левитт С.Д., Дабнер С. Дж. Фрикономика. Мнение экономиста-диссидента о неожиданных связях между событиями и явлениями.- Пер. с англ.- М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007.- 288 с.
- Левитт С.Д., Дабнер С. Дж. Суперфрикономика (Superfreakonomics). – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2010.- 295 с.
- Норт, Д.; Уоллис, Д.; Вайнгайт, Б. Насилие и социальные порядки. Концептуальные рамки для интерпретации письменной истории человечества [Текст] / пер.с англ. Д. Узланера, М. Маркова, Д. Раскова, А. Расковой.-М.: Изд. Института Гайдара, 2011. —480 с.
- Райнерт Э.С. Как богатые страны стали богатыми и почему бедные страны остаются бедными / Э.С.Райнерт. – М.: ГУ ВШЭ, 2011. – 384 с.
- Сонин К. Уроки экономики.- М.: Манн, Иванов и Фербер, 2011.-255 с.
- Талб Н.Н. Черный лебедь. Под знаком непредсказуемости.- Пер с англ.- 2-е изд.- М.: Иностранка, 2012.- 736 с.
- Талб Н. Н. Антихрупкость. Как извлечь выгоду из хаоса.- Пер. с англ.- М.: КоЛибри-Азбука-Аттикус, 2016.- 768 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- Бази даних Всесвітнього банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : data.worldbank.org/
- Офіційний сайт Верховної Ради України. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>;

Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua

Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.imf.org/external/pubs/

Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua

Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

Офіційний сайт Національної парламентської бібліотеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

Офіційний сайт Харківської державної наукової бібліотеки ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

Сайт ЦРУ: www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/index.html

Центр економічних досліджень при Швейцарському федеральному технологічному інституті Цюриха: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : globalization.kof.ethz.ch

<http://www.oecd.org/>

www.heritage.org/Index/Ranking.aspx

www.unctad.org

www.unido.ru